

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди
Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 27 (13627)

1988 чылдың февраль 2, вторник

1925 чылда
үзгүлтүксүз

Өрттө
3 көп.

БИСТИҢ ҮЕЖИВИС

Самбуу Шавыраевич Монгуш (чуртукта) — «Сүт-Хөл» совхозун шалыпчыларынның бирээзи. Ол кадайы Бонукай Марта-ооловна биле 18 чыл дургузунда койчулар келген. Малды ажаан азыраар талазы биле оларның дуржулгазы улаң. Эрткен киилелер чылда олар социалисттик чарыкка киришкен, 100 койдан-на 95 дурганны камгалап дорук турган.

Амгы үеде оларның кодамында 252 хой барык шүтү ооданкан. Хураганнары онча, Чедикшикниң чылдагыны хой талазы. Малчыларның боттарының кызымак чорундан алгыда совхозунун улуг дузазы херек деп, С. Монгуш чугаалап турар. Ынчангаш боттарындан хамааржыр бүгү-ле чүүлдерин кылып алып чачылдым. Кайжа-хораның, чурттаар бажычының үүрмек септелгени боттары кылар. Мал чөмү белетээр, өдөк бөлөр талазы-биле планын күөстөйиң барган таварылга турбаан.

Малчының кадымын оң өдөк-кыштаандан билдире бээр болгаш. Шынап-ла, Самбуу Шавыраевич биле Бонукай Марта-ооловна Монгуштарның кодамы ары-сипил. Кайжаалары чыгыт болгаш чырык, курга. Мал чөмү ылап-ла салага наап бээр. Болар ажылыгыне кызылган, хой уруг-дарыгы, оларынның өөредилге, кичи-адилгези эки. Самбуу Шавыраевичин бригадалык коммунисттер партия эге организациланың секретарына сонгу алганы таварылга эвес. Хой-интигиңиң даалганын бо коммунист аскерилер күөстөйиң чорук. Р. КЭНОПОВТУН сөзү, фотоз.

«Фермаларыңарда байдал кандыгыл?» деп чугааны уламчылап тур бис

ЧАРЫГДАЛДАРГА САНААШКЫН ХЕРЕК

Чөөн-Хемчик районда «Искра» совхозун Аргы-Бажы СБФ-ны. Ундурк-кирик эрги кайжаалар. Оларның үстү талазында чанында өгөр тиккелер кичи, эрги-ла бажычыларын бичи сууругаш. Ыдымында тутунган кайжааларны туудуштур ууун дургаар, сипен кайжааларны ышмак, борбак курдук шеттер-биле херинеп каан. 1980 чылдары совхозунда ол үеңиң тавыскалган барымдаалап тутунган кайжааларды ферма-ның даштыкы хевирин ыңды.

Фермалда кызыл-булун, соловая, магазин, «Хүнүгеш» уругдар аска-сагын аймаккал турар. Кичи факторун экинчилерине кичиниң сагынчы, тууду-суурун калбарып, ажылыңиң туруштарга таарымчалыг байдалдарны тургузуп, хол-биле кылып ажыларын чингелди, кайжа-хоранын механизастаан.

Ажыл-агынның девискээри туруктуу, чурттагы-ла бажычыны аныштыкы херин иштинден эгелээр болгаш. Ындын турбукке, кайжаалар даштында иен оза овалашкан, хун-буру ашта-тукмай турары идел.

Ферма эрткен чылын элэи хой орланын совхозка кирген. Ол хирезинде сүт бүдүреринин бот-үнеси бир центнерге онааштыр планда көрдүнгенинен 2 рубль чедир уладып турар.

Коллективниң нини чедикшиңиң дээш кичи бүдүрүңү кызымак чүткүлдүңден продукцияны шынары экинчил, сүт саалдары көвүдөр, күш-ажымын көргүдөр бедир дээрини фермалың коллективни эки билди турза-да, бар арга-кулапчыларын чедир ажы-лаадып турар.

Бир дугаар кайжаада чүгү-ле саар инектер бар. Оларны чөмгөрдө кайжа иштинге таарыштыр чорук турар тракторун тергезинден таңа, сикосту дүжүр октар, үлөп бээр. Оон-даа өскө чүдүлөр механизастыңган. Сүгүк коолайлар дам-чыштыр аксымтарга, инек бүдүрүңүн дүжүлдө таван-чугаш доран дола хона бээр.

Төрүтү инектерин тускай кайжаада тургузу азырап турар. Улагдай берген бызаалар турар кайжа механизастыңган-даа болза, оон ишти чыгыт, курга. Үгөи иштинде бызааларын адаан кургагал, чыдар черин сава-биле докөк кылдыр кылындырып салып турар.

Мал чөмү болбаадырадыр чөмө механизминин долу күчү-биле ажыларынның арга-шынды чедикшес. Хирезинде савап болбаадырадыр механизминин бир-роон ажылгадан үгөи, алаа турар. Оскези амыгыда үрелишкенин чок үргүлүк ажылдап келген. Ынчалза-даа оон иштинде саванын кезип хэндөктөрү кезектери доктаамал хайын турар иези сугта туруп келгенден буступ, чырып, элөп эгелэи. Үрелишкениң түн-нелинде эргилерин, сандан хуң, солаан кезектер шала кырында шагалар берген чыгылаар. Сүт саалдарын көвүдүлдерине магадлаады берип турар мал чөмү бол-баадырадыр пөх бөгүн, даарта туруп алаа хончу дээрин бөгүнчү кидир шынтырдып аны-биле чугаалап турар.

Бо чылдың эгезинде 6 бызаа кидиринган болган. Уксаажылыгы экинчилер, продукцияны көвүдүлдер дээш элэи хөмөгөрдө адымын келген. Мал чөмү чедикшиңиң райондугаар чөмөгөрдөйиң турар. Курла-мырда бер-ла чүе — савап. Мал чөмү кылаадып келген берге байдал турза-да, сүт саалдары эрткен чыл-

дымыдан кудалаан. Инек-тенне 6,3 литр сүтү хун-буру ап, 205 инекти сагын-ыңа, бо кварталда күрүңе-ге 140 тонна сүт садар. Январ айда 43 тоннаны дүжааган.

Ол-ла чоруткан, чаа төрөи бызаалар кайжааларына келди. Ажыкчыларын тыппадым. Хирин дартып бады барылаан, аштаан чамдын бызаалар, аштаан чамдын хана — кылдыр ка-лаан иштарын үрөз чы-гыт чүткүп турар. Ол бы-зааларын адаанга докөк-төдүк салган савап өскө бөдүкчү иштинде улуг бы-зааларында куга, шала аздандан үрүп кээр соока чагаан болбайн турар. Ынварда төртүтүңген 52 бызааның 5-и ижин аарыт-кылдып, бир баш өлүг тө-рүтүңгеш, ниниң-биле ады бызаа когаран. Чаа төртү-түңгеш чаш мал төлүп да-ныш черде тырып каан. Ы-дым чевиринг чогуур хайга-рал чаагандан чамдык быза-лар аарып турары таварылга эвес. Наш бызааларын шак мынчаар эки чөмө арга-ла, ээ-ханыска чөмө чөмө кызыл-тежээл турарга болур бе?

Төрүтү инектерин хиринг шала кырында хондуруп турарындан оларын саара-лында кара малгаш чыш-тыңган, олчаан кадыл ка-гылаан. Совхоз пилорама-зында мышты хун бүрү дил-дирип турар хирезинде инек-ке докээр хирезинде инек-келбейн турар.

Саар, сагбас инектерин чангыс коданга аңгы кайжа-ларга таарыштыр дөрт бө-лүккө үснөш, саалдарын технологияны өскөртүп, сүт бүдүреринин чөмө-ленин улам улуттыгыр дөң сорулганы бөгүнчү кидир шынтырдып аны-биле чугаалап турар. Бо чылдың эгезинде 6 бызаа кидиринган болган. Уксаажылыгы экинчилер, продукцияны көвүдүлдер дээш элэи хөмөгөрдө адымын келген. Мал чөмү чедикшиңиң райондугаар чөмөгөрдөйиң турар. Курла-мырда бер-ла чүе — савап. Мал чөмү кылаадып келген берге байдал турза-да, сүт саалдары эрткен чыл-

быдаргай чыгылаар. Кым-даа чок хирезинде чедик-ти механизминин ажылдадыр, булунчу доктаамал одавайн турар, магазин турар өрөз база соок.

Фермалда коку агитация чөмөс. Кызыл-булунда көр-гүзүлөр анык чыгыт хө-вөз, эржиркөөн, Зовет-өөредилге система чок эр-тиң, бот-оруга-чарыга, бот-акша-лаанышкын талазы-биле айтыргаларга ханылап кир-бөш.

Баштай көөргө үрүмкө мынша сагындыр үстүндө чыккай сагындырыс чөмө-төдүкчү иштинде булду-чу-дун бедиринде шалык-тан турар. Оларны кайжа-ларын оруктарың ферма эргелекчин А. М. Иргит коллективниң чөмөлүг кичи-гирини-биле сүмелтип, шын иштинин үндүрерине бүдүрүш. Анатолий Ма-дыровиң сагын-сеткиниң дү-виринг чорук айтыргалар, бодалдарын биске мын-чаар тайлырбайдыр:

— Кайжа-хоран септелгени чылгадан көчүп келген доран эгелэи. Бис. Уе кы-зыл болгаш алаан сагын-кыр кызыл-булунда чөмө хой. Кынша хынамчалыг эвес, белеткел кошмак кир-гениншын, хол-биле кылып турарымыс кадыг ажыларын механизминер ду-лаар-биле солугуру, чаа чүт-лөп иштериниң — баштайгы үлгелерин механизастаан, Чаш бызааларга шай хайындырып бээр шанагыт демир док-маарын кылып белеттээр бис. Чер казыр тракторун хымынын адырып каапкан, сикос-даа, савап-даа чүдү-рер херексиз кылдыр чогадып алымыс.

Инентин сөмүртүлгези чө-мө болгаш Одар чедикшес. Ферма дүжүмө өткүлдерге огорд тара шолу, алаан-кырыңер — сипен шалу, ка-мыс кайжааларды сарвааттар. Ынчан көөргө, инекти ка-дарга чангыс черге тыраш туруп бээр. Ынчангаш күсүк олар дугайында айтырмыш амдагаштан совхозтук үдүрүлгезинге тургускан бис. Инек кайжааларына нап-тад септелге херек. Бир эр-ти

кажааны эде дерип эгеледи-вис.

Дөрт чарыгдалдарның кы-зырланындан адыр шалың көвүдөр, амыдырал эки-жир деп чүвени бот-акша-лаанышкын шалышкын көр-гүстү. Булдуруп турар продукцияга артын чыгыт-далдар хой болган, сүтүң бот-орту улуг болуп турар. Оон ужурунда акша-ла-нышкын талазы-биле айтыргаларга ханылап кир-бөш.

Ол чөп. Бот-оруга-чары-га, бот-акша-лаанышкын кайжааларды чорукка өө-редир, Эрткен күзүн кол-лективниң кичи-гириниң сонуп алганы Аргы-Бажы фер-ма-ның чаа эргелекчин Ана-толий Иргит ажыкчыларга бүгү-ле эки байдалдары тургузар дээш тыныш-бодалдарын үндүрүп, чога-дыкты дилгизинериниң кы-лып турар. Чыгыт хун-вир дүжүр билек, ферманың девискээрин херексиз. Ам-гы хун-вирде 5-и кезек чер-де хун-вирде хой акша-ла-нышкын үндүрүп турар бол-ган, одалга системанын элек-трикчил, төчүндүрин план-нап турар. Чөм болбаадыр дүрүшкөн. Чылга-Хемге чайгы саалда аппаратын өп-теп тургузар дээш оон-даа өскө кылып чүдүлдер, хө-мөгөрдө эидир.

Саанчыларын, кадарчы-ларын сонугурадыр продук-ция бүдүрерин көвүдүлдер, чарыгдалдары азыраары-че утгалдан болганда, ажы-лаанышкын бүтү адырларын-а экономиканын быжылаары-га кичи бүрүзү салышкын-нын кирип, савап өөрө-нине ханылаары чугула.

Ч. КУУЛАР,
районнуң веткабинатор-
ия директору.
Д. МОНГУШ,
бактеролог-амч.
Д. САЛЧАН,
бистик корр.

СЭКП ТК-ГА СЕМИНАР-ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛ

Январь 20-30-де элэи-каш заведилер республи-каларынның компартия-ларынның ТК-ларынның, партия крайкомнарынның болгаш об-комнарынның бирги секре-тарларының чурттуу Ев-ропа зоназының республика-ларынның крайларынның бол-гаш областарынның агроле-тур комитеттеринин дарга-ларынның кирилгези-биле СЭКП ТК-га семинар-чөвү-лөп хураал болган. Колхоз тарын болгаш совхозтарын долу бот-оруга-чарыга-га шынчыл, мал чөмү бүдү-рер болгаш мал ажылын интенсификастаар, оон үн-дүңинге мал ажылынның про-дукциязын бүдүрер талазы-биле партия ажылын орга-низастап чорударынын ай-тыргаларын чугаалажып көргөн.

Семинар-чөвүлөп хура-лын ажылыгы СЭКП ТК-ның Политбюро кенжигине-ри В. И. Воронников, Е. К. Литачев, В. П. Ни-конов, СЭКП ТК-ның секре-тарларын Е. П. Ефремовский, ССР-ның Министрлер Чө-вүлелиниң Даргазынын бир-ги ораакчысы, ССР-ның Агроулетуручорунун дар-газы В. С. Муромский, ССР-ның Улусчу контроль комитетинин даргазы С. И. Мамкин, СЭКП ТК-ның, ССР-ның болгаш РСФСР-ның Министрлер Чөвүлде-ринин чарык-салгыт ажы-лаачылары, Көдүр ажыл-агый өргөмүрүнүн В. И. Ленин аттыг академиязын м. а (ВАСХНИЛ-ди) өртемде-нери киришкен.

Мал чөмү бүдүрерин бол-гаш мал ажылын интенсифи-кастаарынын үндүрүлгезин аны-чөмү көвүдүлдер тала-зы-биле партия организаци-ларынның ажылынын дуга-рында дүндүлүгүлери СЭКП Москва обкомунун бирги се-кретары В. К. Месец болгаш СЭКП Орел обкомунун бир-ги секретары Е. С. Стресс олар кылган.

Мал чөмү бүдүреринин болгаш мал ажылынның ай-тыргаларын талазы-биле өртем шынчылдеринин кол-утгалышкынынын болгаш түнелдеринин дугайың Бүгү-өлүлөдүн мал ажылы-нын өртем-шынчыл инсти-тутунун директору Н. И. Стрелков, Бүгү-өлүлөдүн мал чөмүниң өртем-шынчыл-лест институтун директору В. Г. Игнатович, Тара-акша-лаанышкын Курган өр-тем-шынчыл институтунун директору И. А. Сикорский илестирген. Ажылдың дүр-жүлгезин дугайың «Ра-мский» агроулетуру ком-бинатының чингизе дирек-тору К. В. Куницын, Ли-пецк областа «Ранс» өртем-бүдүрүлгези системанын ди-ректору И. В. Артемов чу-гаадырар.

Семинар-чөвүлөп хура-лын киркизиңиң «Шло-во» дүжүлгө көргүзүп аны-агылыңиң Ленинск районда М. Горький аттыг болгаш Красногорск район-да «Индустриал» чыгыс колхозтук партия органи-циларынның болгаш мал ажылынның фермаларынның күш-ажылын коллективтеринин интенсификация техноло-гияларын, адырга күш-ажылды организастап чорударынын болгаш иди бөзүрүнүн, бот-оруга-чарыгынын болгаш бот-акша-лаанышкынның не-птериди талазы-биле акша-лаанышкын планнап турар. Ынчангаш «Ленин-ниң чыгыс» колхозка өт-бү-ле ферманын керээ бол-да малдың чаш төлдериңиң остуруп турарынын дуга-рында Патавастеринин өт-бүлө-биле делгереңей чу-гаа болган.

Подольскин олар эрт комбинатында болгаш сүт-ва-дудна чоруйаран. Ол бү-дүрүлгелерге малдың про-дукциязын болгаш сүтү ха-ны, артынын чокка болбаа.

Чуга болза ханымын мурунда тараа көлдөринге, мадамын келестиреттиңан черлерге мал чөмү культу-раларын дүжүлгүрүн улам ыңай бедирин хандыраары-нын дугайында болуп турар. Хой-хой райондарда ховуга мал чөмүниң бүдүрүлгези колдуунда экстенсивте ар-га-биле, нургулайында мал чөмү культураарын та-арылга шалың калбартыр-нын күсели-биле болгаш оларның дүжүлгүрүн озулдези чокка чорудуп ту-рар.

Мал чөмүниң чайгаар бүт-кен черлерин ажылаары-нын эргелекчин Е. К. Литачев улаңдырар, оон күсели-биле болгаш чүдүлдерин болгаш чүдүлүктү мал чөмө-риниң бары-ла чартын алыры төлөветтиңген.

Мал ажылын белеткүт-күт аныгыны онза чидиң болуп турар. Партия комитеттери ком-бинатор булдурулгезинин партия организацилары-нын ажылыны күнөңгөй салыр, технологиут сагыла-чүрүмү сагылырын болгаш комбинаторларын шынары бедирин хандыраарыны он-за күнөңгөй салыр ужу-рут. Комбинаторларын күр-нө хулаан алышкыныне дүрүн шилтидер үе келген.

Допчу медээлер

МАЛЧЫН КОДАННАРДА

«Дон-Терезин» совхозтук малчыларны кыштан малды хун ажырап дээш ызымак аймаккал турарлар. Хой оол-дан эгелээр. Малчылар К. Лопсанын, И. Монгуш-тун чаш хураганнары мен-ди.

Арып, баксырап, турар шээр малды тургузу азыра-берген. Малчы Б. Монгуш 430 баш эркен чылдаан аянып, С. Тардас-оол 120 хураганны аңгы азырап ту-рар. Совхозтук төвүндө тур-гускан бир авено чап болган улуг шээр малга бээр тускай бринкеттерин кылып турар. Шини будуун дээрбөдө эге-

зырадып кылырарын техно-логиязын, аш-чөм продук-тударынның калбак ассорти-ментизин бүдүрүп үндүр-рин хандырып турар ада-чурттуу чаа дерип-херексел-дерин көргүсөн.

Семинар-чөвүлөп хура-лын түнелер СЭКП ТК-ның Политбюро кенжигиниң, СЭКП ТК-ның секретары Е. К. Литачев кылган. Бистин партияны эде тур-густуушкунун эң берге үе-чадазынче — соругазы совет кичилеринин матери-алдыг болгаш улаң-бодал амыдыралының дерелел бе-дирин болуп эде тургусту-нушкун политиканын херек кырынга ботандырып чор-дарынын, оон боттук систе-ма болдарынын үе-чада-зынче шынчыл кирген. Эң баштайгы солгааралдык бол-бас херектерин аразында аш-чөмнүн бедик шынар-дыг болгаш ызы-буру про-дуктулары-биле чурттагыч чонну хандыраары туруп ту-рар. Ол айтырып хунуң доктаамал айтырым болуп турар, оон шынчылдарың чангыс черге турбас ужу-рут.

Чурттуу АУК-теринде акша-херектин байдалын тодаргайлап, мал ажылын соругааларына СЭКП ТК-ның секретары делгереңей-иң-биле доктаган. Сөлдүг оон чылда ында бүдүрүлгези кол фондударының озулдезинин темплери мал ажылынның продуктуларын бүдүреринин немен озулде-зин мурун турган. Оон чылдагыны техниктиг баа-зым бажылаарын бүдүрүп бот-оруга-чарыгына кааба-биле негизетпейн, мал чөмүниң бүдүрүлгезинде ко-рун чорудуп турганында бо-лур. Амгы үеде ханымын мурунда бүтү күштерин болгаш акша-хөреңгин адыры бүтү хөмөгөрдө-би-ле интенсификацияны, малдың болгаш күштүн про-дуктулуун мал чөмүниң бааза-зын быжылаарынын болгаш мал чөмү эң дээр аныгылаарынын күсели-биле бедирин эргексиз чугула.

Республикаларда, край-ларда болган областарда мал чөмү бүдүрүп тура-рын, мал ажылынның хө-жүлдезин сайгарып көргөн колхоз, совхоз, район бол-гаш область бүрүндө бар куртаварларын күсели-биле мал чөмүниң бааза-зын быжылаар талазы-биле пар-тия болгаш акша-агый ор-ганнарынның ажылынын кол-утгалышкынына Е. К. Литачев доктаган.

Чуга болза ханымын мурунда тараа көлдөринге, мадамын келестиреттиңан черлерге мал чөмү культу-раларын дүжүлгүрүн улам ыңай бедирин хандыраары-нын дугайында болуп турар. Хой-хой райондарда ховуга мал чөмүниң бүдүрүлгези колдуунда экстенсивте ар-га-биле, нургулайында мал чөмү культураарын та-арылга шалың калбартыр-нын күсели-биле болгаш оларның дүжүлгүрүн озулдези чокка чорудуп ту-рар.

Мал чөмүниң чайгаар бүт-кен черлерин ажылаары-нын эргелекчин Е. К. Литачев улаңдырар, оон күсели-биле болгаш чүдүлдерин болгаш чүдүлүктү мал чөмө-риниң бары-ла чартын алыры төлөветтиңген.

Мал ажылын белеткүт-күт аныгыны онза чидиң болуп турар. Партия комитеттери ком-бинатор булдурулгезинин партия организацилары-нын ажылыны күнөңгөй салыр, технологиут сагыла-чүрүмү сагылырын болгаш комбинаторларын шынары бедирин хандыраарыны он-за күнөңгөй салыр ужу-рут. Комбинаторларын күр-нө хулаан алышкыныне дүрүн шилтидер үе келген.

Мал чөмүниң белеткүт-күт аныгыны онза чидиң болуп турар. Партия комитеттери ком-бинатор булдурулгезинин партия организацилары-нын ажылыны күнөңгөй салыр, технологиут сагыла-чүрүмү сагылырын болгаш комбинаторларын шынары бедирин хандыраарыны он-за күнөңгөй салыр ужу-рут. Комбинаторларын күр-нө хулаан алышкыныне дүрүн шилтидер үе келген.

Мал чөмүниң белеткүт-күт аныгыны онза чидиң болуп турар. Партия комитеттери ком-бинатор булдурулгезинин партия организацилары-нын ажылыны күнөңгөй салыр, технологиут сагыла-чүрүмү сагылырын болгаш комбинаторларын шынары бедирин хандыраарыны он-за күнөңгөй салыр ужу-рут. Комбинаторларын күр-нө хулаан алышкыныне дүрүн шилтидер үе келген.

ОН БАЖЫН НЕМЕШКЕН

Сүт-Хөлде АКМ-2-нн бригадалары 1987 чылда планда ажыр 78 муң рубль-диң тууду-монган ажыла-рын кылган. Боттарынын күчү-биле кылып ажылар-нын 108 хун, чуртталга ту-дун 104 хун күөстөгөн.

Бора-Тайга суурда 200 олуттук Култура бажыны, ий аал чурттаар оон бажы-нары ажылдап кырген. В. Содуямын, А. Куулар-нып, А. Хомушкунуң брига-далары планын оонадала-рын 120 хун чедир боттап, дилди, социалисттик чары-тын тилекчилери болган-нар.

Бо чылга тууду програм-мазы бызаа күнөңгөйштин, Милан аңгы бөдүлдег ажыларын кылдырар. Чылда чаш миллион туубу бүдүр-гекти, Октябрь 30 чылы ат-тыг совхозка 140 олуттук уругтар садып, Ишкениң 300 олуттук Култура бажыны, ий аал чурттаар чели бажыны тулар.

Малдың чөм баазанын чедикшиңиң хөжүлдег мал чөмү бүдүрерде күш-ажылды организастарынын болгаш талазынын мурун-а чы хевирин калбаа-биле негизеттиңген. Колдуула хамаарың. Соруга болза мал чөмү бүдүрерин спе-циализастыңган кылдыр чорудары, ажыл-агый бүрү-үңгө отрадтар болгаш бри-гадалар тургузары, оларны эргексиз чугула чүдүлде-би-ле хандыраары, керээге бол-гаш бөдүлүг бот-оруга-ча-рылгажы шынчыл болур. Малдың бажың чөм бааза-зын хөмөгөрдө хандыраары партия эге организациларын болгаш бүтү дүндүлдерин партия коми-теттеринге солгааралдык чугаалажып көөргүсүмүс.

Эрткен чылдыңта бо-дарты, бо чылын колхоз болгаш совхоз бүдүрүңе бо-дун болгаш шынчыл мал чөмүниң малдың чөмөгөлдө алган баш сагынга онааш-тыр мал чөмүниң эге хөмөгөрдө 4-5 центнер хайну белеткээр апар. Чү-лө мынды байдал турга че-дип алган чүдүлдерин бы-жылап база мал ажылы-нын продуктуларын бүдүр-рин бедик темплер-биле кө-вүдөдип болур.

Малдың чөм баазаны бы-жылаары-биле холбаштыр мал ажылын интенсифи-кацияларын болгаш ажы-кынын бедиринин кол арга-ларынның бирээзи бүдүрү-лгези специализастары бол-гаш мөөнөзери, оон амгы индустриалдык үндүлгө-шкүнчүлери болур. Ынча кайгамчык улуг болдунар ар-галар барын дүжүлгө көр-гүсөн. Мал ажылын спе-циализастарын болгаш мөөнөзериңиң амгы бар планнарыңе каттап эгдир, чаа болдунар аргаларын, чедип алган дүжүлгө, өр-тем-техниктиг депшилгени барымдаалап, оларга адиг-лерин кирип болгаш олар-ны ботандыраары-биле мы-зымак бурунгаарлар херек.

Амгы ыштагалашкын үе-зинде эрт, сүт болгаш оон-да өскө продукцияны бүдү-реринин озулдезин чедир адырың темплерин чугула ол хөвөз арттыраары эвес, харын оларны дыка улут-тарып чугула. Олче чыл-ды баштайгы айлардан эгелеп партия, совет болгаш акша-агый органдарын, күш-ажылы коллективтерин амыл-чорудулазын ут-ландырап ужурут.

Ам чакыс хову ажылда-рынга белеткел эң шынчыл кичилерин негеп турар. Халас үе эрттирбейн, үр-е, анисер тавыскал немерде хөмөгөрдөйиң алыр, техника септелгези чогуур үеинде докээр, надрларын белет-кээр херек.

Оон аңай СЭКП ТК-ның секретары партия комитет-теринин болгаш АУК бүдү-рүлгезинин бот-оруга-чарыгына база бот-акша-ла-нышкын шынчылгези, биле холбашкан акша-агый органдарын соругаала-рыга доктаган. Агроулет-пур комплекзининге ажы-агый чорударынын чаа бай-далдарын шынчыл та-лазы-биле хөмөгөрдө партия комитеттеринин ажылынын кол-утгалышкынынын бирээзи кылдыр көөр ужу-рут.

Көдөргө организаци бол-гаш политиктиг ажылды аш-чөм айтырын шынчыл-пирлээрин дүгүлдедирине, аш-чөм продуктуларын биле чонну доктаамал хандыра-рыңе улаңдырап херек деп, Е. К. Литачев түнө-линде чугаалаан. Чугула-ла ол чүдүлде-биле совет ки-жилер эде тургустуушкуну политиканын чедикши

«Гүл» треске сумелэй бээр.
Оон эртекш, 56 квати-
ралыг байжыны хооркуус-
комдан алган. Күрханды-
рылгаже шилчитген, ол
дээрте чер-чер Советтери-
ниң керээлиг ажилдарының
лимининиң күсели-биле ыи-
(Төнчүзү 3-кү арында)

